

Рюль Вікторія Олександрівна
кандидат соціологічних наук, доцент
кафедра соціології та соціальної роботи
ДВНЗ «Ужгородський національний університет»
м.Ужгород, Україна
viktoria.riul@uzhnu.edu.ua

ДО ПИТАННЯ ДОСЛІДЖЕННЯ БЕЗРОБІТТЯ В ЗАКАРПАТСЬКОМУ СОЦІУМІ

Безробітними визначаються працездатні громадяни працездатного віку, які через відсутність роботи не мають заробітку або інших передбачених законодавством доходів і зареєстровані у державній службі зайнятості як такі, що шукають роботу, готові та здатні приступити до підходящої роботи. [1]

Міжнародна організація праці визначає безробітних як осіб у віці 15-70 років (зареєстровані та незареєстровані в державній службі зайнятості), що одночасно задовольняють трьома умовами: не мали роботи (прибуткового заняття); активно шукали роботу або намагались організувати власну справу впродовж останніх 4-х тижнів, що передували опитуванню; готові приступити до роботи впродовж двох найближчих тижнів. А рівень безробіття розраховується як відношення чисельності безробітних, які зареєстровані в державній службі зайнятості, до працездатного населення працездатного віку. Значний недолік такої методики розрахунку полягає у заниженні реального числа безробітних, оскільки в країнах, де соціальна допомога безробітним низька або де-факто відсутня, багато осіб не реєструються як безробітні на біржі праці. Згаданий феномен також спостерігається у сільських регіонах, де працездатне населення займається обробкою (власної) землі, що не охоплюється статистикою як діяльність господарювання.

Проблема безробіття все ще є актуальною для Закарпаття, хоч за останні роки вона набула специфічних регіону рис. В області проживає 1 млн 259 тис. жителів, з них майже 500 тис. вважають себе зайнятими, 167 тис. є штатними працівниками, до цього додамо пенсіонерів, і залишається ще близько 200 тис. осіб працездатного віку, які, швидше за все, працюють за межами нашої держави. Виїзду закарпатців за кордон сприяє не лише вища заробітна плата, а й сприятливі умови працевлаштування, які протягом останнього часу створили Словаччина, Угорщина та Польща. Найскладніша ситуація з працевлаштуванням у Воловці, Великому Березному, Іршаві, Тячеві та Рахові. [2]

Згідно з даними Міжнародної організації праці, рівень безробіття в області зріс на 1% і становить 10,4%. За словами фахівця, це не значить, що працевлаштуватися стало складніше, усе навпаки. Сьогодні близько 5300 закарпатців шукають роботу. У попередні роки їх було на 2–3 тисячі більше. Тобто тих, хто шукає роботу, менше, ніж самих вакансій, що є парадоксальним.

У цьому можна побачити дисбаланс між попитом та пропозицією, і ситуація в різних районах не однакова.

До прикладу, якщо в Ужгороді тих, хто прийшов шукати роботу до центру зайнятості, та самих вакансій порівню, то в гірських районах співвідношення може сягати 25 претендентів на 1 робоче місце (Воловець). Одна з головних причин полягає в тому, що багато закарпатців хочуть знайти роботу з вищою заробітною платою. Так, середня зарплата на запропонованих вакансіях становить 5680 грн. Звісно, буває й набагато вища. Так, одне з підприємств Ужгородського району пропонує роботу зварника чи слюсаря з ремонту колісних транспортних засобів з оплатою в 15 тис. грн, швачки – до 14 тис. грн.[3]

Авторське соціологічне дослідження «Оцінка використання соціальних зв'язків в Закарпатському соціумі» проводилось шляхом опитування за задалегідь розробленою анкетою з грудня 2015р. по лютий 2016р. в Закарпатській області. Дослідження проводилось в таких районах області як Міжгірський, Воловецький, Рахівський, Хустський, Ужгородський та в місті Ужгороді. Загальна кількість опитаних жителів Закарпаття становила (n=376) респондентів, з яких 158 осіб чоловічої статі (42,0%) та 217 осіб жіночої статі (57,7%). Вибірка дослідження була за статтю, віком та місцем проживання респондентів. Серед респондентів переважали особи у віковій категорії 30-50 років – 165 осіб (43,9%), та особи вікової категорії 20-30 років – 113 осіб (30,1%). Осіб старше 56 років було 62 (16,2%), а осіб молодше 20 років – 36 (9,6%). Переважна більшість респондентів 290 осіб (77,1%) були жителями села, а 86 осіб (22,9%) – жителями міста та селищ міського типу.

Щодо визначення основних перепон щодо відмови безробітному в роботі, то думки респондентів розподілились наступним чином:

Рис.1 «Основні причини відмови у працевлаштуванні безробітних»

Менше половини опитаних респондентів 124 особи (33,0%) вважають ,що безробітному відмовляють у роботі через відсутність досвіду, а 122 особи (32,4%) переконані, що безробітному відмовляють у роботі через відсутність корисних зв'язків. Для 69 осіб (18,4%) головним чинником відмови безробітному у роботі є низький рівень підготовки. Лише 37 людей (9,8%)

вважають, що безробітному відмовляють у роботі через завищені вимоги до заробітної плати. (Див Рис.1)

Рис.2 «Вища освіта як передумова до працевлаштування»

Цікаво, що більшість опитаних респондентів 170 осіб (45,2%) вважає, що наявність вищої освіти не є основною передумовою до працевлаштування. Порівняно менша частина опитаних 118 осіб (31,4%) вважають вищу освіту основною передумовою до працевлаштування. 88 осіб (23,4%) з усіх опитаних не визначились із відповіддю. (Див Рис.2)

Щодо визначення найбільш дієвого способу у пошуку роботи безробітним, то відповіді респондентів розподілились наступним чином: 367 респондентів 161(42,8%) особа вважає, що найбільш дієвим способом пошуку роботи безробітним є допомога друзів та знайомих. П'ята частина опитуваних вважають найбільш дієвим способом пошуку роботи безробітним допомогу родичів 85 осіб (22,6%), державну службу зайнятості 78 осіб (20,7%), інтернет і ЗМІ оголошення 73 особи(19,4 %). Для пошуку роботи безробітним 32 особи (8,5%) вважають найбільш дієвим способом звернення напряму в підприємство. Лише для 7 осіб (1,9%) найбільш дієвим способом пошуку роботи безробітним є державний розподіл. 42 респонденти(11,2%) не змогли визначитися з відповіддю.

Отже, проблема безробіття гостро зачіпає окремі регіони Закарпаття, а головними перепонами для безробітного у працевлаштування є відсутність досвіду роботи та «корисних зв'язків» натомість наявність вищої освіти не є основною передумовою до працевлаштування в Закарпатському соціумі. А найбільш дієвим способом пошуку роботи безробітним є допомога друзів та знайомих.

Список використаної літератури

1. Соколова Т.М. Структура зайнятості та безробіття: проблеми та тенденції / / Україна: аспекти праці. – 2010. – №2. – С. 7-11.
2. «Ситуація на ринку праці та результати діяльності Закарпатської обласної служби зайнятості у січні-липні 2018 року» // (за даними Державної служби статистики України, Пенсійного фонду України та адміністративними даними державної служби зайнятості)//[Електронний ресурс].– <https://zak.dcz.gov.ua/analytics/71>
3. Статистичні дані Державного комітету статистики України // [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу: www.ukrstat.gov.ua.